

Ögonblickets bärnsten

om Mikael Olsson

Man ser dem inte så ofta längre, men förr – i alla fall på sjuttio-talet – var de vanliga: olika djur ingjutna i block av plast. De användes i undervisning, men också som prydnads-föremål. Lite makabert när man tänker efter. Man kunde hålla dem i sin hand, vända och vrida och betrakta det inkaps-lade djuret från alla sidor. Särskilt minns jag en liten orm som orörligt slingrade sig fram. Det är märkligt att deras död var så påtaglig trots att de bevarade livets utseende. Mitt minne av dessa, som jag inte haft anledning att reflektera över på många år, återkallas vid betraktandet av några fotografier från USA av Mikael Olsson. Varför? kan man fråga sig. Särskilt en av bilderna, den där en kvinna i mörk byxdräkt har en central roll, kanske kan hjälpa oss att finna orsakerna till detta. Det intensiva ljuset på platsen där hon befinner sig isolerar hennes gestalt och hon urskiljer sig tydligt från omgivningen – precis som djuren i blocket. Till saken hör att hon också är den enda människan inom synhåll. Några telefonstolpar och en stolpe av metall i förgrunden är det enda som konkurrerar om bildutrym-met och intresset. Fotografiet har en stram, för att inte säga sträng formell

karaktär. Den rymd i vilken hon är inne-sluten liknar den massa djuren kapslats in i. Den är på samma gång genomskinlig och påtaglig. Liksom ormens vridning har rörelsen i hennes kropp stannat upp och balanserar för evigt mellan två punkter i tiden och rummet. Hon kommer aldrig att fullborda den rörelse hon just påbörjat. Det uppstår en oroväckande synbild: Kvinnan framträder som ett hål, en öpp-nings mot något mörkt och oformligt under tillvarons tunna skal. Hennes från-vända ansikte för tankarna till människor-na som befolkar författaren Brett Easton Ellis Kalifornien. Deras anleten saknar karakteristiska drag trots höga kindben och skarpskurna käklinjer. Det finns en hinna över verkligheten som gör den svärfokuserad och vag det starka ljuset till trots. Och om man kunde vända och vrida bilden på samma sätt som plast-blocken skulle det kanske avslöjas att det inte finns någon annan sida än den vi för ögonblicket ser. Att det bortvända ansik-tet är blankt.

Men bilden rymmer fler referenser: Den amerikanska fotografins historia under 1900-talet är fylld av en semiotiskt orien-terad blick, som lystet fokuserar det

expanderade konsumtionssamhällets alla varumärken och reklamens lockande värld. Texter och bilder på skyltar längst vägar ute i den vidsträckt landsbygden och på fasader i stadernas myllrande tät-het är inte bara fonden utan ofta också centrum i fotografierna. Sett i det per-spektivet är Mikael Olssons bild tyst. Men i denna ljudlöshet tränger sig en detalj fram, som ett Barths »punktum«, och växer sig stark. I handen håller kvinnan vad som inte kan vara något annat än en flaska Diet Coke, det elixir som får män-niskorna att röra sig och agera i den moderna världen. Hon har redan öppnad den och druckit en tredjedel av innehållet och vätskans yta tycks vara en del av en horisont långt utanför bilden.

Niclas Östlund

Ögonblickets bärnsten

om Mikael Olsson

Man ser dem inte så ofta längre, men förr – i alla fall på sjuttio-talet – var de vanliga: olika djur ingjutna i block av plast. De användes i undervisning, men också som prydnadsföremål. Lite makabert när man tänker efter. Man kunde hålla dem i sin hand, vända och vrida och betrakta det inkapslade djuret från alla sidor. Särskilt minns jag en liten orm som orörligt slingrade sig fram. Det är märkligt att deras död var så påtaglig trots att de bevarade livets utseende. Mitt minne av dessa, som jag inte haft anledning att reflektera över på många år, återkallas vid betraktandet av några fotografier från USA av Mikael Olsson. Varför? kan man fråga sig. Särskilt en av bilderna, den där en kvinna i mörk byxdräkt har en central roll, kanske kan hjälpa oss att finna orsakerna till detta. Det intensiva ljuset på platsen där hon befinner sig isolerar hennes gestalt och hon urskiljer sig tydligt från omgivningen – precis som djuren i blocket. Till saken hör att hon också är den enda människan inom synhåll. Några telefonstolpar och en stolpe av metall i förgrunden är det enda som konkurrerar om bildutrymme och intresset. Fotografiet har en stram, för att inte säga sträng formell

karaktär. Den rymd i vilken hon är innesluten liknar den massa djuren kapslats in i. Den är på samma gång genomskinlig och påtaglig. Liksom ormens vridning har rörelsen i hennes kropp stannat upp och balanserar för evigt mellan två punkter i tiden och rummet. Hon kommer aldrig att fullborda den rörelse hon just påbörjat. Det uppstår en oroväckande synbild: Kvinnan framträder som ett hål, en öppning mot något mörkt och oformligt under tillvarons tunna skal. Hennes frånvända ansikte för tankarna till människorna som befolkar författaren Brett Easton Ellis Kalifornien. Deras anleten saknar karakteristiska drag trots höga kindben och skarpskurna käklinjer. Det finns en hinna över verkligheten som gör den svärfokuserad och vag det starka ljuset till trots. Och om man kunde vända och vrida bilden på samma sätt som plastblocken skulle det kanske avslöjas att det inte finns någon annan sida än den vi för ögonblicket ser. Att det bortvända ansiktet är blankt.

Men bilden rymmer fler referenser: Den amerikanska fotografins historia under 1900-talet är fylld av en semiotiskt orienterad blick, som lystet fokuserar det

expanderade konsumtionssamhällets alla varumärken och reklamens lockande värld. Texter och bilder på skyltar längst vägar ute i den vidsträckta landsbygden och på fasader i städernas myllrande tätthet är inte bara fonden utan ofta också centrum i fotografierna. Sett i det perspektivet är Mikael Olssons bild tyst. Men i denna ljudlöshet tränger sig en detalj fram, som ett Barthskt »punktum«, och växer sig stark. I handen håller kvinnan vad som inte kan vara något annat än en flaska Diet Coke, det elixer som får människorna att röra sig och agera i den moderna världen. Hon har redan öppnad den och druckit en tredjedel av innehållet och vätskans yta tycks vara en del av en horisont långt utanför bilden.

Niclas Östlind